

RAJAMÄEN ENDURORADAN LUONTOVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

14.6.2017

RAJAMÄEN ENDURORADAN LUONTOVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Sisällys

1 Johdanto	3
2 Aineisto ja menetelmät	3
3 Selvitysalueen yleiskuvaus	5
4 Hankkeen kuvaus.....	6
5 Suunnitellun enduroradan vaikutukset ympäristöön	7
6 Suositukset haittojen vähentämiseksi.....	10
7 Lähteet ja kirjallisuus	11

Kansi: Maisema puhdistamon länsipuolella heinäkuussa 2013. Radan itäpuolisko sijoittuisi hakkuuaukon takana näkyvälle taimettuneelle alueelle. © [REDACTED].

Ilmakuvat ja pohjakartat © Maanmittauslaitos.

1 JOHDANTO

Nurmijärven Moottorikerho ry suunnittelee enduroradan perustamista Rajamäellä sijaitsevalle Ketunpesänmäen alueelle, joka on Nurmijärven kunnan omistuksessa. Ympäristösuunnittelu Enviro Oy on tehnyt vuonna 2013 alueelta luontoselvityksen osana laajempaa Valtatien 25 ympäristön luontoselvitystä. Työ tehtiin asemakaavatarkkuudella ja siihen on enduroradan suunnittelualueella kuulunut liito-oravaselvitys, pesimälinnustوسelvitys sekä kasvillisuuden ja arvokkaiden luontotyyppien inventointi.

Nurmijärven kunta tilasi suunnitellun enduroradan luontovaikutusten arvioinnin Ympäristösuunnittelu Enviro Oy:ltä. Arviointi on tehty olemassa olevan luontotiedon perusteella. Arviointi on tarkoitettu lupaviranomaisena toimivalle Keski-Uudenmaan ympäristökeskukselle osoitettavan maastoliikenneluvan tai mahdollisen myöhemmän ympäristölupahakemuksen liitteeksi. Arvioinnissa kuvataan hankkeen ympäristövaikutuksia ja annetaan suosituksia radan toteuttamiseksi niin, että luontoon kohdistuvat vaikutukset jäävät mahdollisimman vähäisiksi. Arvioinnin ovat laatineet biologit LuK [REDACTED] ja FM [REDACTED], jotka vastasivat myös vuonna 2013 tehdystä luontoselvityksestä.

2 AINEISTO JA MENETELMÄT

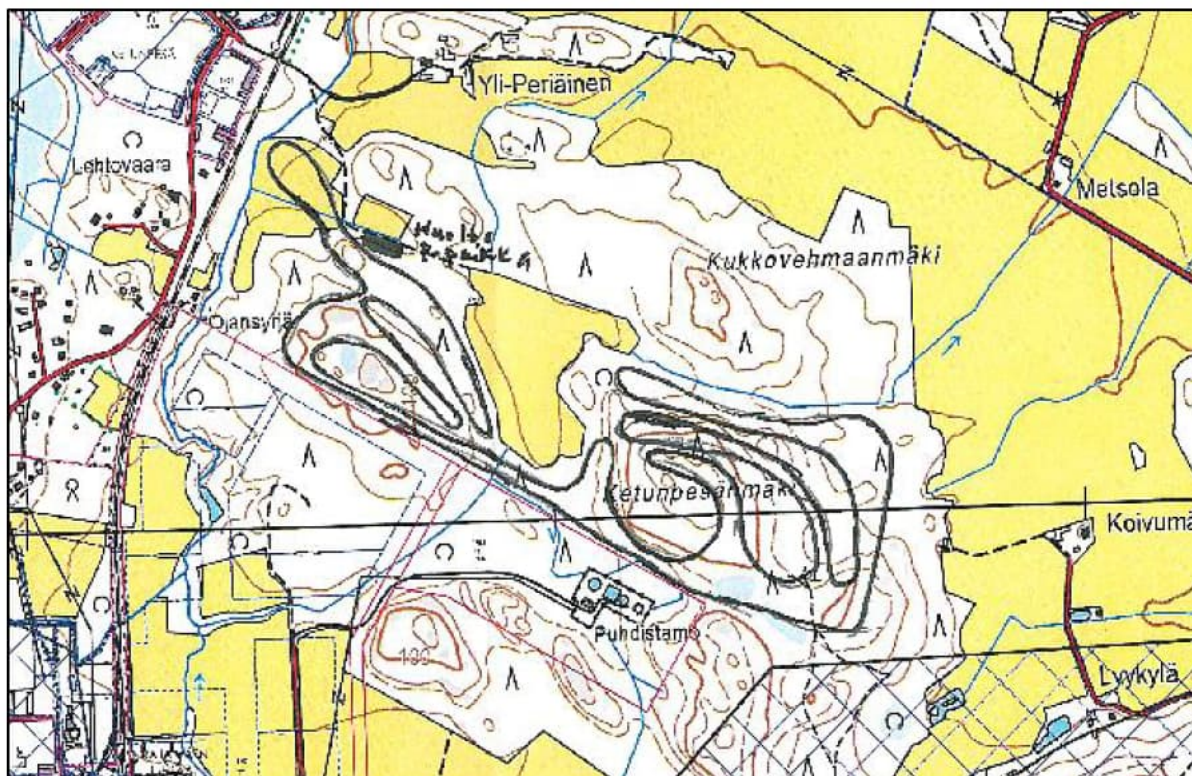
Arvioinnin tavoitteita ovat:

- radan rakentamisen ja käytön vaikutukset uhanalaisiin ja muihin huomion arvoisiin eläin- ja kasvilajeihin
- vaikutukset arvokkaisiin luontokohteisiin ja uhanalaisiin luontotyypeihin
- vesistövaikutukset
- käytön aikaisen melun luontovaikutusten arviointi.

Vaikutusten arviointi pohjautuu Nurmijärven moottorikerhon toimittamiin maastoliikennelupaa varten koottuihin tietoihin, joista ilmenee radan sijainti ja rakentamistapa, käytön määrä ja ajoittuminen sekä radan käytöstä aiheutuvan melun leviäminen.

Arvioinnissa käytetyt luontotiedot ovat Vt 25:n ympäristön luontoselvityksestä (Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2013) sekä Rajamäen selvitysalueen luontoselvityksestä (Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2014). Muita lähtöaineistoja ovat Ympäristötutkimus Oy Metsätähden (1992) tekemä Nurmijärven arvokkaita kallioalueita käsittelevä selvitys, jossa Ketunpesänmäen kalliot oli sijoitettu arvoluokkaan 3 (merkityksetön kohde).

Selvitysalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei sijaitse Natura 2000 -alueita, valtakunnallisten luonnonsuojeluohjelmien kohteita, luonnonsuojelualueita, suojeltuja luontotyyppejä tai luonnonmuistomerkkejä. Tiedossa ei ole metsälain tai vesilain mukaisia suojeltavia luontokohteita. Alueen länsipuolella olevan puron varrella on kosteaa lehtoa ja runsaslahopuustoista metsää. Rata ei ulotu puron varteen.

Kuva 1. Rajamäen Ketunpesän alueelle suunnitellun enduroradan alustava kartta- ja ilmakuvapohjalla. Huolto- ja pysäköintialue sijaitsee pienen pellon reunassa. Liikennöinti alueelle tapahtuu luoteesta Yli-Periäisten tieltä huoltopaikalle tulevan peltotien kautta. Suunniteltu reitti tarkentuu maastossa tehtävän reittikatselmuksen aikana, mutta se sijoittuu kuvaan merkitylle alueelle.

Vuonna 2013 tehdyssä luontoselvityksessä suunnittelualueelta tai sen läheltä ei löytynyt liito-oravia. Kukkovehmaanmäen länsipuolella on kuitenkin liito-oravalle soveltuvaa metsää. Ympäristöhallinnon ylläpitämissä rekistereissä (liito-oravatie-dot, Hertta tietojärjestelmän eliölajitiedot) ei ole tietoja huomionarvoisista laji esiintymistä selvitysalueella tai sen tuntumassa.

Lepakoiden esiintymistä alueella on selvitetty osana Rajamäen alueen lepakkoselvitystä (■■■■■ & ■■■■■ 2013).

3 SELVITYSALUEEN YLEISKUVAUS

Suunnittelualue sijaitsee Rajamäen taajaman pohjoispuolella Rajamäen puhdistamon ja Yli Periäisten tilakeskuksen välissä (kuva 1). Alue on tehokkaassa käytössä ollut talousmetsää. Sen keskellä on pieni, viljelykäytössä oleva peltoalue. Pohjoispuolella on vanhaa kuusimetsää, mutta muissa ilmansuunnissa aluetta reunustavat pääosin hakkuut ja nuoret metsät.

Suunniteltu endurorata sijoittuu vuoden 2013 luontoselvityksen osa-alueille 7 ja 8, joita kuvataan seuraavassa. Osa radasta on merkitty pellolle osa-alueen 3 lounaisosaan (kuva 2).

Kuva 2. Enduroradan suunnittelualue (valkoinen pisteviiva) sijoittuu vuoden 2013 luontoselvityksen osa-alueille 7 ja 8 sekä osa-alueen 3 lounaisosan pellolle. Itäosan pieni metsäkuvio on inventoitu Rajamäen selvitysalueen luontoselvityksen yhteydessä.

Osa-alue 7 on harvennettua, varttuvaa kuusikkoa. Alueen lounais- ja länsiosa on nuorempaa, koivuvaltaista metsää. Länsireunan läpi virtaavaa puroa reunustaa nuori lehtipuusto. Metsäalue on suurimmaksi osaksi tuoretta kangasta. Keski-osassa loivapiirteisen mäen laella on myös muutama kasvistoltaan tavanomainen kalliopaljastuma. Huomionarvoisia kasvilajeja tai luontotyypppejä ei tavattu.

Osa-alue 8 on käsiteltyä tuoreen kankaan metsää, jossa vuorottelevat muutaman metrin korkuiset kasvatuskoivikot ja vesoittuneet hakkuuaukot. Alueelle on jätetty ylispuiksi yksittäisiä mäntyjä ja haapoja, mutta varttuneempaa puustoa on hieman enemmän jäljellä vain puhdistamon tontin reunassa suunnittelualueen rajalla. Alueen soistuneet notkelmat on ojitettu. Keskiosan pellolta alkaa kaksi ojaa, joista toinen virtaa lounaaseen ja toinen itään. Molempia ojia on aikanaan kaivettu, eivätkä ne ole luonnontilaisia.

Rata-alueen itäosassa oleva metsäkuvio tarkastettiin Rajamäen selvitysalueen luontoselvityksen yhteydessä vuonna 2014 (Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2014). Alueella on kasvillisuudeltaan tavanomaista varttunutta kuusivaltaista sekametsää, etenkin pellon reunassa on sekapuuna nuorta lehtipuustoa.

4 HANKKEEN KUVAUS

Suunnittelualue on noin 45 hehtaaria ja se on Nurmijärven kunnan omistuksessa. Rata-alueen pinta-ala on noin 37 hehtaaria, kun mukaan otetaan myös keskiosan peltoalue, jonne ajouria ei tule.

Radan rakentaminen

Enduroajo tapahtuu maastoon merkittyä ajouraa pitkin. Ajouraa ei rakenneta, vaan se syntyy ajettaessa moottoripyörillä samaa reittiä pitkin. Suunnitellun radan pituus on noin 4 kilometriä. Suurin osa sijoittuu metsään, mutta läntisin osa on pellolla. Ajouran kohdalta raivataan puusto noin 1,5 metrin levyiseltä alueelta. Ajoura voidaan sijoittaa maaston siten, että suuria puita ei tarvitse kaataa. Purojen ylitys tehdään rakentamalla puusta n. 1,5 m leveä silta, tarvittaessa käytetään ns. maantiekangasta estämään maa-aineksen valumista puroihin. Silta tarvitaan aina-kin peltoalueelta lounaaseen lähtevän puron kohdalle.

Rata-alueen reunaan raivataan pysäköintialue 15–20 autolle. Myöhemmin radan kuluessa tuodaan kuluneille/vajottaville kohdille soraa, tarvittaessa käytetään myös rumpuja veden ohjaamiseen.

Radan käyttö

Suunnitelmien mukaan rata olisi käytössä maanantaista lauantaihin klo 9.00–20.00. Sunnuntaisin ja arkipyhäpäivinä sekä pääsiäis-, juhannus- ja jouluaattona rata on suljettu. Vuosittaisia ajopäiviä on noin 250. Arvioitu käyttäjämäärä klo 9–16 on 1–9 ja klo 16–20 1–15. Kilpailuissa, joita on 1–2 vuosittain, radalla on yhtä-aikaisesti noin 40 pyörää. Pienemmissä kilpailuissa (noin 5 kertaa vuodessa) pyöriä on noin puolet edellä mainitusta. Ketunpesänmäen alue on paikallisen metsästys-seuran (Erä-80) käytössä. Rata on suljettu silloin kun alueella metsästetään.

5 SUUNNITELLUN ENDURORADAN VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN

Aineistojen luotettavuus

Käytettävissä olevien luontoselvitysten luontotyyppitiedot sekä liito-orava-, lepakko- ja linnustotiedot on koottu selvityskohteita koskevien ohjeiden mukaisesti. Pesimälinnustoselvitys on kuitenkin toteutettu vain kahteen käyntikertaan perustuvana kartoituksena asemakaava-alueilla yleisimmin sovelletun kolmen kartoituskerran asemesta. Kartoituspäivät olivat 18.5. ja 8.6.2013. Selvityksen tarkoituksena oli paikantaa laajemmalla selvitysalueella mahdolliset linnustollisesti tärkeät kohteet.

Suunniteltu endurorata sijoittuu lähes kokonaan alueelle, jonka puusto on hakattu 2000-luvun alkuvuosina. Alue ei sovellu uhanalaisten metsälintujen elinympäristöksi. Kolmas, varhemmin keväällä tehty kartoituskerta ei todennäköisesti olisi tuottanut lintuhavaintoja, jotka vaikuttaisivat tämän arvion johtopäätöksiin. Käytettävissä oleva linnustoselvitys ei kattanut rata-alueen itäisintä päätä, jossa on säilynyt pieni alue varttuneempaa metsää. Siitä noin kolme hehtaaria sijoittuu suunnitellulle rata-alueelle. Pesimälinnustoselvitykset perustuvat lähinnä laulaviin tai muihin äänteleviin lintuysilöihin. Huomionarvoisista lajeista merkitään muistiin myös varsinaisen laskenta-alueen ulkopuolelta havaitut yksilöt, jotka voivat kuulua laskenta-alueelle parinkin sadan metrin päästä. Huomionarvoisia lintulajeja ei todettu rata-alueen itäpäässä. Aineistoa voidaan puutteistaan huolimatta pitää riittävä enduroradasta aiheutuvien linnustovaikutusten arviointiin.

Radan rakentamisen ja käytön vaikutukset uhanalaisiin ja muihin huomionarvoisiin eläin- ja kasvilajeihin

Suunnitellun enduroradan alueella tai sen lähiympäristössä ei ole tiedossa uhanalaisten eläin- ja kasvilajien (■■■■ ym. 2010, ■■■■ ym. 2016) esiintymiä.

Selvitysalueen pohjoispuolisella metsäalueella (osa-alue 6 kuvassa 2) havaittiin vuoden 2013 linnustoselvityksessä kaksi lintudirektiivin liitteen I lajia (pikkusieppo ja pyy). Radan aiheuttama melu ei todennäköisesti vaikuta pikkusieppoon, sillä sen soveliaat pesimäpaikat ovat metsäalueella noin 100–300 metrin päässä lähimmästä ajourasta.

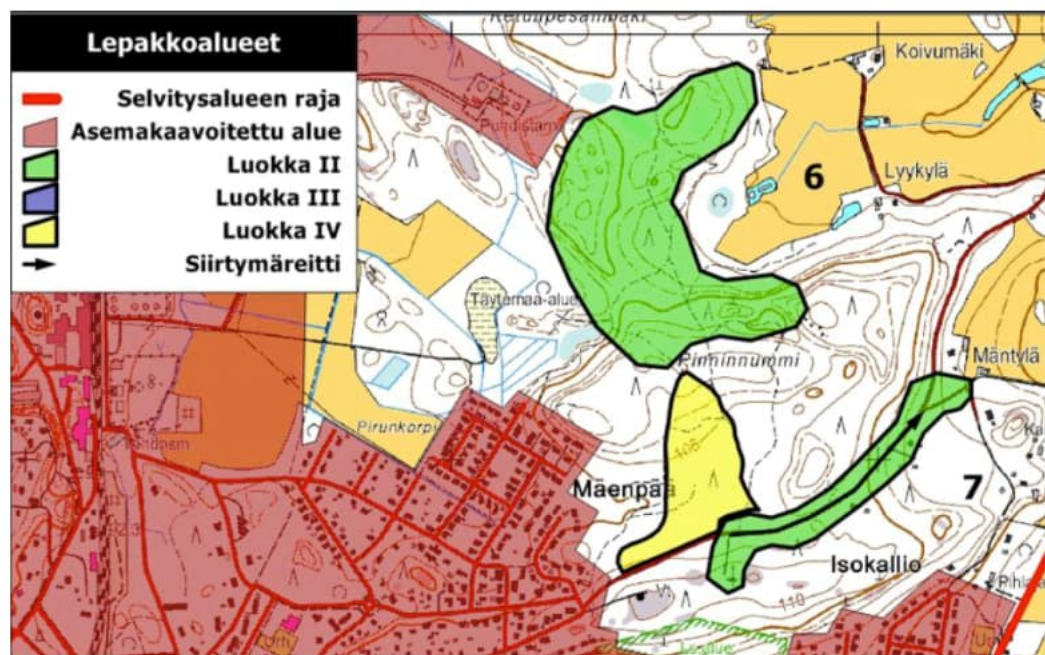
Pyyhyn kohdistuvia vaikutuksia on hankalampi arvioida. Pyy on paikkalintu, joka elää koko ikänsä pienellä metsäalueella. Laji suosii tiheitä, pensaikkoisia sekametsiä ja kuusikoita. Tiheäpuustoiset metsänreunat, korpinotkelmat sekä rehevät metsäpurojen varret ovat lajin käyttämiä ruokailupaikkoja, sillä niissä kasvaa leppiä ja koivuja, jotka ovat pyyn tärkeitä ravinnonlähteitä. Pyyllä sopivaa ympäristöä on myös rata-alueella. Radan käyttö voi häiritä alueella eläviä pyitä, mutta parhaimmat ympäristöt – varttuneet ja vanhat kuusivaltaiset metsät sekä länsireunan puronvarsi – jäävät rata-alueen ulkopuolelle. Pyyllä sopiviin kulkuyhteyksiin hanke ei vaikuta. Vaikutukset pyyhyn jäävät todennäköisesti pieniksi ja paikalliseksi.

Vaikutukset lepakoihin

Kaikki Suomessa tavattavat lepakkolajit kuuluvat EU:n luontodirektiivin liitteen IV(a) lajeihin, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen ja heikentäminen on kiellettyä. Rajamäen lepakkoselvityksen ([REDACTED] & [REDACTED] 2013) yhteydessä tehdyn havainnointikierroksen aikana alueelta länsi- ja keski-osasta ei tavattu lepakoita. Peltoalueen länsipuolella ollut automaattinen seurantalaitte rekisteröi kaksi havaintoa pohjanlepakosta ja kaksi havainto viiksi tai iso-viiksisiiipasta. Lepakkoselvityksestä vastannut [REDACTED] (sähköpostitse 20.1.2017) arvioi, että enduroradasta ei ole merkittävää haittaa suunnittelualueen länsiosassa eläville lepakoille.

Suunnittelualueen itäpään metsän eteläosa kuuluu laajahkoon II arvoluokan lepakoalueeseen (lepakoille tärkeä ruokailualue), joka jatkuu puhdistamon kaakkoispuolelle. Alueella todettiin runsaasti viiksisiippoja ja yksi pohjanlepakko. [REDACTED] [REDACTED] arvion mukaan endurorata on niin kapea, että se ei alueen läpi kulkiessaan vaikuta epäsuotuisasti lepakoihin.

Lepakoiden lisääntymis- ja levähdyspaikkoja alueella ei ole todettu.

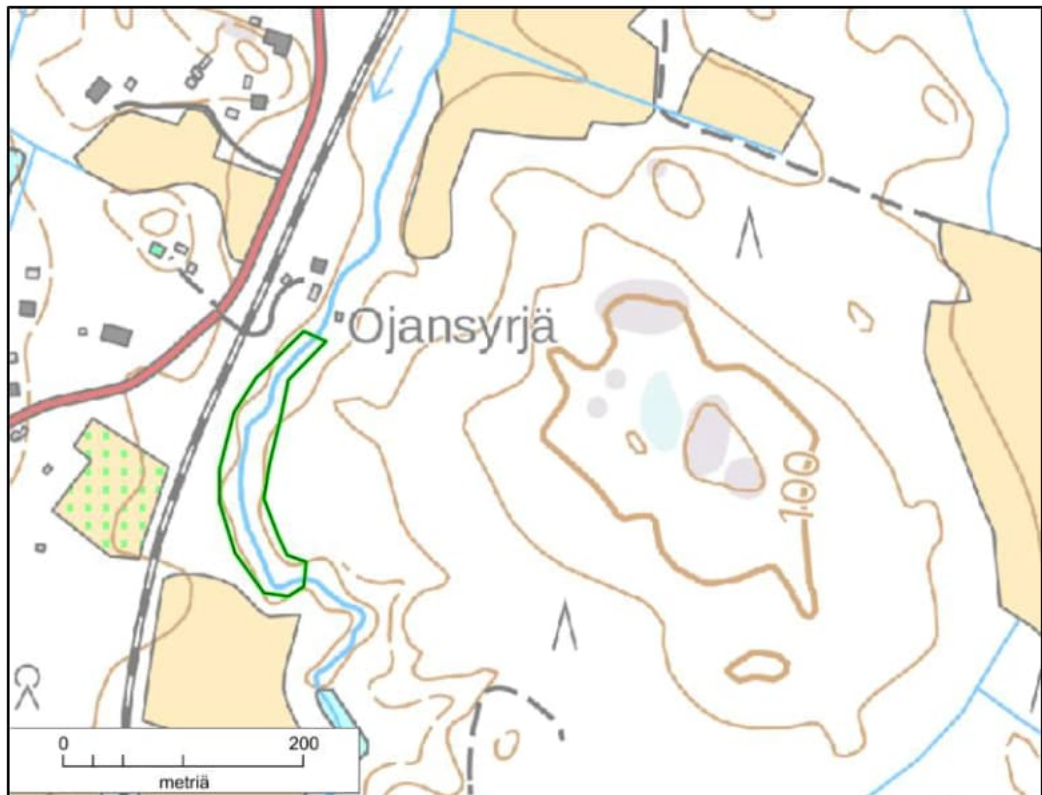
Kuva 3. Lepakoille tärkeän ruokailualueen (vihreä rajausta, nro 6) sijainti (■■■■■ & ■■■■■ 2013).

Vaikutukset arvokkaisiin luontokohteisiin ja uhanalaisiin luontotyyppeihin

Suunnitellun enduroradan alueella ei ole tiedossa arvokkaita luontokohteita tai uhanalaisia (■■■■■ ym. 2008) luontotyyppiä.

Vajaan 200 metrin päässä radan lounaispuolella on luontoselvityksessä kasvillisuudeltaan arvokkaana luontokohteena rajattu puronvarsi (Ojansyrjän puronvarisilehto). Notkelmassa oleva Koirasuolenojan puronvarsi (kuva 4) on hankalakul-

kuista maastoa, jossa uoman päälle kaatuneet suuret kuuset ja nuoremmat, rytöiset lehtipuut vaikeuttavat liikkumista. Radan rakentaminen ja käyttö eivät vaikuta luontokohteen kasvillisuuteen.

Kuva 4. Ojansyrjän purovarsilehdon rajausta.

Vesistövaikutukset

Suunnitellun enduroradan alueella on useita metsäojia, joiden yli rata alustavan suunnitelman mukaan kulkisi. Lisäksi rata ylittää suunnitelma-alueen pellolta lounaaseen Koirasuolenojaan laskevan puron. Suunnitelma-alueen länsipäässä rata tekee lenkin Koiransuolenojaan viettävällä pellolla.

Ojien ylityksissä käytetään siltarakenteita, joten ojiin kulkeutuvan maa aineksen määrä jää ajouran kulumisesta huolimatta vähäiseksi. Maaston kuluminen Koiransuolenojaan viettävällä peltorinteellä voi sitä vastoin aiheuttaa maa-aineksen huuhtoutumista puroon.

Käytön aikaisen melun vaikutukset luontoon

Suunniteltu rata-alue on pääosin hyvin nuorta metsää ja taimikkoa. Lisäksi ajoura sijoittuu monin paikoin mäkien ylärinteille ja lakialueille, joten melu pääsee leviämään ympäristöön etenkin etelänpuoleisiin suuntiin. Rata-alueen keskellä olevan pellon pohjoispuolella on vanhaa kuusimetsää, joka vaimentaa melua. Alueelle laaditussa melumallinnuksessa (Ramboll 2017) rata-alueen ja lähiympäristön enimmäismelutaso n. 200 metrin levyisellä vyöhykkeellä ylittää 70 dB(A). Ympäristön rakennusten kohdalla melutaso on alle 55 dB(A). Mallinnuksessa ei otettu

huomioon metsäkasvillisuuden aiheuttamaa melun vaimentumista, sillä nykyisen puuston säilymisestä ei ole takeita. Tyypillisenä ajopäivänä melutaso on alhaisempi ja 70 dB(A):n melu ylittyy vain ajouran välittömässä ympäristössä.

Ympäröivien, puustoltaan varttuneiden ja vanhojen metsäalueiden pesimälinnus tossa on vähälukuisia lintulajeja, joista osa saattaa häiriintyä moottoripyöristä aiheutuvasta melusta. Metsäalueet sijaitsevat 100–300 metrin päässä ajourista. Enimmäismelutaso vaimenee mallinnuksen mukaan rata alueen pohjoispuolisella metsäalueella 65 dB(A):han ja jää tyypillisenä ajopäivänä metsäalueen pohjoisreunassa 55 dB(A):n tasoon. Mallinnuksen mukainen melutaso metsäalueella on hie man suurempi kuin taajamien virkistysalueille annettu päiväaikainen ohjearvo (55 dB(A); Valtioneuvoston päätös 993/1992). Melusta linnustolle aiheutuvat häiriöt jäänevät silti vähäisiksi, sillä tiheä puusto vaimentaa melua, ja linnut myös tottuvat ääniin melko nopeasti. Häiriöt ovat todennäköisiä, jos yleisötapauksia (kilpailuja) järjestetään lintujen pesinnän kannalta herkeäaikaan keuhällä ja alku kesällä.

6 SUOSITUKSET HAITTOJEN VÄHENTÄMISEKSI

Kuluminen ja eroosio

Lupahakemuksessa mainitaan, että radan käyttö on kielletty, mikäli maasto on liian märkää tai liian kuivaa. Ojien ja purojen ylityskohtiin on suunniteltu puiset sillat. Nämä toimenpiteet vähentävät maaperän kulumista ja maa-aineksen huuhtoutumista vesistöihin. Myös radan rakennusvaiheessa on huolehdittava siitä, että maa-ainesta ei pääse huuhtoutumaan.

Radan luoteisosaan on alustavassa suunnitelmassa merkitty pellolle sijoittuva lenkki, joka ulottuu lähelle Koiransuolenojan uomaa. Peltä viettää puron suuntaan, joten maa-aineksen huuhtoutuminen sateiden aikana on todennäköistä. Pellon kautta kulkee oja, joka laskee Koiransuolenojaan. Rata-alueella olisi supistettava jättämällä tämä pellolle sijoittuva lenkki pois tai sijoittamalla se kauemaksi Koiransuolenojasta. Rata-alueelle suunniteltu pysäköintialue on alustavassa suunnitelmassa sijoitettu saman ojan varrelle. Pysäköintialueen rakennusvaiheessa olisi estettävä maa aineksen pääsy ojaan.

Todennäköisesti suunniteltu pysäköintialue ei ole riittävän suuri ainakaan kilpailupäivinä. Näinä päivinä olisi pysäköinti järjestettävä muualle, esimerkiksi rautatien länsipuolelle, jossa on hyvin tilaa.

Melu

Suunnitellun enduroradan pohjoispuolisella metsäalueella pesii joitain huomionarvoisia lintulajeja (mm. pyy ja pikkusieppo). Linnut hylkäävät muninta- ja haudonta-aikana herkästi pesänsä. Radan rakentaminen olisi tehtävä pesintäajan ulkopuolella, mielellään talvella tai syksyllä. Huhtikuun puolivälin ja kesäkuun puolivälin välisenä aikana radan käyttöä olisi pyrittävä rajoittamaan. Ainakaan yleisötapahtumien järjestäminen tänä aikana ei ole suotavaa.

7 LÄHTEET JA KIRJALLISUUS

_____ & _____ 2013: Lepakkoselvitys Nurmijärven Rajamäen yleiskaavan 2013 laadintaa varten. – Julkaisematon selvitys, Tmi BatHouse ja Nurmijärven kunta.

_____ & _____ (toim.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus. Punainen kirja 2010. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.

_____ & _____ (toim.) 2008a: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 1. Tulokset ja arvioinnin perusteet. – Suomen ympäristö 8/2008:1–264.

_____ & _____ (toim.) 2008b: Suomen luontotyyppien uhanalaisuus – Osa 2. Luontotyyppien kuvaukset. – Suomen ympäristö 8/2008:1–572.

Ramboll 2017: Nurmijärven endurorata. Meluselvitys. – Ramboll ja Nurmijärven kunta 16.3.2017.

_____ & _____ 2016: Suomen lintujen uhanalaisuus 2015. – Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 49 s.

Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2013: Luontoselvitys valtatie 25 ympäristöstä Rajamäen pohjoispuolella. – Julkaisematon selvitys, Nurmijärven kunta.

Ympäristösuunnittelu Enviro Oy 2014: Rajamäen selvitysalueen luontoselvitys. – Julkaisematon selvitys, Nurmijärven kunta.

Ympäristötutkimus Oy Metsätähti 1992. Nurmijärven kallioselvitys. – Julkaisematon selvitys, Nurmijärven kunta.

